

ปัญหาการบังคับใช้ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 ศึกษากรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุ สุดวิสัย

Problems of Legal Enforcement of Silpakorn University Regulation on Conduct Practice in Examination of Undergraduate Student B.E 2537: A Case Study of Absence that is not a Force Majeure

Received 28 April 2021

Revised 7 July 2021

Accepted 28 April 2021

สุรวัดน์ ชลอสนธิสกุล

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Surawat Chalorsuntisakul

Silpakorn University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพข้อเท็จจริงของระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 เกี่ยวกับการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย รวมถึงระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเพื่อเสนอแนะแนวทางมาตรการทางกฎหมาย ทั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิจัยจากเอกสาร ผลการวิจัยพบว่าไม่ปรากฏขั้นตอนและวิธีปฏิบัติสำหรับกรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยศิลปากร ต้องอนุวัติระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตให้ครอบคลุมการขาดสอบให้ชัดเจน

คำสำคัญ: การสอบ เหตุสุดวิสัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purpose of this study was the facts of Silpakorn University Regulations on Conduct Practice in Examination of Undergraduate Students B.E. 2537 on absence that is not a force majeure and to recommend legal measures. It was compared with other university regulations to propose a solution to amend the law. This is qualitative research from the legal documents. The results of the study showed. that there were no procedures for the absence of the examination. Since it is not a force majeure event Therefore, Silpakorn University Regulations on Conduct

Practice in Examination of Undergraduate Students must be implemented to cover clear absence of examinations.

Keyword: Examination, Force majeure, Silpakorn university

คำนำ

การศึกษา (Education) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ดีและสังคมยอมรับ ทั้งนี้ การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูง ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่า ภาวิช ทองโรจน์ (2549) กล่าวว่าสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ การผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับกลางและระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) หรือเป็นองค์กรขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะต้องดำเนินการตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ เดิมคือโรงเรียนประณีตศิลปกรรม สังกัดกรมศิลปากร เปิดสอนวิชาจิตรกรรมและประติมากรรมให้แก่ข้าราชการและนักเรียนในสมัยนั้นโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (Corrado Feroci) ชาวอิตาลีซึ่งเดินทางมารับราชการในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนแห่งนี้ขึ้น และได้เจริญเติบโตเป็นลำดับเรื่อยมา จนกระทั่งได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2486 (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558) ทั้งนี้การศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้ระบบหน่วยกิตทวิภาค (semester system) แบ่งการศึกษาในปีหนึ่ง ๆ เป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาคการศึกษาต้น (first semester) และภาคการศึกษาปลาย (second semester) แต่ละภาคการศึกษาปกติมีเวลาเรียนประมาณ 16 สัปดาห์ รวมถึงภาคการศึกษาพิเศษ คือ ภาคการศึกษาพิเศษฤดูร้อน (summer session) โดยมีเวลาการศึกษาประมาณ 8 สัปดาห์ แต่จะต้องไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ ทั้งนี้จะมีการวัดและประเมินผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนไว้แต่ละภาคการศึกษา ทั้งนี้มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ออกระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 มาบังคับใช้สำหรับการจัดการสอบของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยในระเบียบดังกล่าวอาศัยอำนาจตามความในข้อ 70 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2534 ทั้งนี้ในข้อบังคับฉบับนี้ได้ระบุถึงการขาดสอบไว้ใน หมวด 4 การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

ข้อ 47 การให้สัญลักษณ์ I ซึ่งเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ 1) ข้อ 47.1 นักศึกษาป่วยระหว่างการสอบรายวิชานั้น โดยมีใบรับรองแพทย์จากโรงพยาบาลและ/หรือใบความเห็นแพทย์จากโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ซึ่งมหาวิทยาลัยยอมรับ และ 2) ข้อ 47.2 นักศึกษาขาดสอบโดยได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะวิชาที่นักศึกษาสังกัด หรือด้วยเหตุสุดวิสัยบางประการ ปาลิตา เอกอรุและคณะ (2553) กล่าวว่า การสอบหรือการทดสอบเป็นการกำหนดจำนวนปริมาณหรือคุณลักษณะของพฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลโดยใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือหรือเป็นสิ่งเร้า ดังนั้นการสอบหรือการทดสอบก็คือ การวัดผลการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งใช้ข้อสอบทำหน้าที่เป็นเครื่องมือวัดความสามารถของบุคคล แต่ถึงอย่างไรก็ตามการสอบในแต่ละครั้งจะมีนักศึกษาขาดสอบจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่งผลทำให้การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศิลปากรและของตัวนักศึกษาไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ นอกจากนี้การขาดสอบของนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา ยังทำให้นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนและคณะวิชา ต้องดำเนินการจัดสอบภายหลัง ซึ่งต้องสูญเสียเวลาและอาจจะมีค่าใช้จ่ายในจัดสอบ นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาอีกหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาในการออกข้อสอบใหม่หรือการใช้ข้อสอบเดิม ปัญหาการโต้แย้งสิทธิจากนักศึกษาคนอื่นในความเสมอภาคของการสอบ เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัญหาการขาดสอบนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยศิลปากรจึงต้องออกระเบียบมาเพื่อใช้บังคับการดำเนินการข้างต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพข้อเท็จจริงของระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 เกี่ยวกับการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย รวมถึงระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางมาตรการทางกฎหมายเพื่อนำไปสู่ระเบียบข้อบังคับเพื่อการจัดการกรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาสภาพข้อเท็จจริงของระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 แล้วจึงทำการสืบค้นตำราเอกสารทางกฎหมาย (Doctrinal Legal Research) โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยศิลปากร นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปทางกฎหมาย โดยมีขอบเขตการศึกษาเฉพาะกรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัยเท่านั้น

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษาระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 พบว่าระเบียบดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 70 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัย

ศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2534 แต่อย่างไรก็ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2534 ได้ถูกยกเลิกโดย ข้อ 3 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 ถึงกระนั้นระเบียบฉบับดังกล่าวยังคงมีผลบังคับใช้ เนื่องจากอาศัยความตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2560 ในข้อ 77 ให้ใช้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่ได้ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ โดยอนุโลมไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีการออกข้อบังคับ ระเบียบหรือประกาศตามข้อบังคับนี้ ดังนั้นระเบียบฉบับดังกล่าว จึงบังคับใช้มาแล้วเป็นเวลา 26 ปี

1) การขาดสอบ เมื่อพิจารณานิยามศัพท์พบว่าระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 ข้อ 4 ในระเบียบนี้ การสอบ หมายถึง การสอบวัดผลของคณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยศิลปากร และให้หมายความรวมถึงการสอบย่อย การสอบปฏิบัติการ การสอบประจำภาค การสอบระหว่างภาคและการสอบอื่น ๆ ถ้ามี สำหรับการขาดสอบนั้น พบว่าจะเกิดขึ้นได้ตามข้อ 7 ซึ่งบัญญัติไว้ในวรรคแรกความว่า ห้ามนักศึกษาทำการสอบ ในกรณีที่เข้าห้องสอบสายเกินกว่าเวลาสามสิบนาที เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณบดี หรือประธานกรรมการดำเนินการสอบแล้วแต่กรณี โดยวรรคสองมีความว่าการอนุญาตให้เข้าทำการสอบตามวรรคแรกจะกระทำมิได้เว้นแต่จะแสดงให้เห็นว่าการเข้าสอบสายเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย หรือเหตุอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งตามข้อ 7 นี้หากนักศึกษาที่เข้าห้องสอบสายเกินกว่าสามสิบนาทีและไม่ได้รับอนุญาตจากคณบดีหรือประธานกรรมการดำเนินการสอบ นอกจากนั้นตามข้อ 7 วรรคสองให้อำนาจคณบดีหรือประธานกรรมการดำเนินการสอบ อนุญาตให้นักศึกษาเข้าสอบสายได้เฉพาะเหตุสุดวิสัยเท่านั้นหากเหตุที่ทำให้นักศึกษาไม่เป็นเหตุสุดวิสัย จะไม่มีอำนาจอนุญาตให้เข้าสอบสายได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาขาดสอบ นอกจากนั้นตามข้อ 8 วรรคแรกบัญญัติให้นักศึกษาวางบัตรประจำตัวนักศึกษาแสดงไว้บนโต๊ะให้เห็นได้ชัดเจนหรือพร้อมที่จะตรวจสอบได้ทันที โดยในวรรคสองบัญญัติว่าในกรณีไม่อาจใช้บัตรประจำตัวนักศึกษาอันเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ให้นักศึกษาใช้บัตรหรือหลักฐานอย่างอื่นที่เชื่อถือได้แสดงแทน มิฉะนั้นจะไม่มีสิทธิทำการสอบ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาขาดสอบได้อีกหนึ่งกรณี อย่างไรก็ตามระเบียบฉบับดังกล่าวไม่ได้ให้นิยามเหตุสุดวิสัย หรือเหตุอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้แต่อย่างใด ต้องนำการใช้กฎหมายแบบเทียบเคียง (Analogy) มาพิจารณา โดยเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 8 พบว่าคำว่า เหตุสุดวิสัย หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น ส่วนคำว่า เหตุอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ต้องนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาเทียบเคียงข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยพิจารณาว่าข้อเท็จจริงนั้นมีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกันคือ

ใกล้เคียงถึงขนาดหรือตรงกันในสาระสำคัญก็ให้ถือว่ามีผลอย่างเดียวกัน กล่าวโดยสรุปได้ว่าการขาดสอบเกิดขึ้น 2 กรณี คือ (1) การเข้าสอบสายเกินกว่าสามสัปดาห์ เนื่องจากเหตุสุดวิสัย (2) การไม่แสดงบัตรประจำตัวนักศึกษา หรือหลักฐานอย่างอื่นที่เชื่อถือได้ สำหรับการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัยนั้นระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติไว้แต่อย่างใด

2) การปฏิบัติเมื่อนักศึกษาขาดสอบ ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 ไม่มีบทบัญญัติใดที่กล่าวถึงการปฏิบัติเมื่อนักศึกษาขาดสอบตามข้อ 7 และข้อ 8 ทั้งนี้จึงต้องอาศัยข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นข้อบังคับที่ให้อำนาจในการออกระเบียบดังกล่าว แต่ตามที่กล่าวข้างต้นว่าระเบียบฉบับนี้โดยยกเลิกไปด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงต้องพิจารณาข้อบังคับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2560 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 มาตรา 64 มาตรา 65 และมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2559 ใช้บังคับกับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่เข้าศึกษาตั้งแต่ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา ทั้งนี้พบว่าการปฏิบัติเมื่อขาดสอบปรากฏในหมวด 3 การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ข้อ 45 โดยบัญญัติว่าการให้สัญลักษณ์ I ให้กระทำได้ในกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้ (1) นักศึกษาป่วยระหว่างการสอบรายวิชานั้น โดยมีใบรับรองแพทย์จากโรงพยาบาลและหรือใบความเห็นแพทย์จากโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ซึ่งมหาวิทยาลัยยอมรับ และ (2) นักศึกษาขาดสอบโดยได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะวิชาที่นักศึกษาสังกัด หรือด้วยเหตุสุดวิสัยบางประการ ซึ่งทำให้นักศึกษานั้นยังปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำหรับรายวิชานั้นยังไม่สมบูรณ์ และอาจารย์ผู้สอนเห็นว่ายังไม่สมควรประเมินขั้นสุดท้ายของนักศึกษา ทั้งนี้สัญลักษณ์ I ตามข้อ 44 คือ ผลการศึกษาไม่สมบูรณ์ (Incomplete) โดยวรรคสองของข้อ 45 บัญญัติว่าในการณดังกล่าวตาม (1) และ (2) นักศึกษาจะต้องทำการสอบ และหรือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนให้เรียบร้อยเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์ อย่างช้าภายในเปิดภาคการศึกษาปกติถัดไป อย่างไรก็ตามข้อบังคับดังกล่าวยังขาดความชัดเจนว่าจะต้องมีการปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะกรณีขาดสอบตาม (1) และ (2) เฉพาะนักศึกษาขาดสอบโดยได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะวิชาที่นักศึกษาสังกัด ข้อบังคับดังกล่าวไม่ได้ระบุอย่างแน่ชัดว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องออกข้อสอบใหม่หรือไม่อย่างไร และนักศึกษาจะมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร มีกำหนดระยะเวลาเท่าใด แต่อย่างไรก็ตามพบว่ากรณีการขาดสอบ เนื่องจากเหตุสุดวิสัยและไม่ใช่เหตุสุดวิสัยไม่มีระบุที่ชัดเจนแต่อย่างใด ในข้อบังคับดังกล่าวกรณีการขาดสอบที่แน่ชัด คือ นักศึกษาป่วยระหว่างการสอบรายวิชานั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยเพียงกรณีเดียว สำหรับกรณีนักศึกษาขาดสอบโดยได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะวิชาที่นักศึกษาสังกัด อาจจะพิจารณาในเบื้องต้นได้ว่าข้อบังคับฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์ รวมไปถึงเหตุต่าง ๆ ที่เป็นผลทำให้นักศึกษาต้องขาดสอบ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุสุดวิสัยและไม่ใช่เหตุสุดวิสัย แต่เมื่อพิจารณาข้อบังคับฉบับดังกล่าว

ร่วมกับระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537 พบว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริงมุ่งบังคับเฉพาะกรณีเนื่องจากเหตุสุดวิสัยเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่ากรณีใดถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย กรณีใดไม่เป็นเหตุสุดวิสัย อาทิเช่น การที่นักศึกษาลืมนำบัตรประจำตัวนักศึกษามาแสดงถือว่าเป็นกรณีไม่อาจใช้บัตรประจำตัวนักศึกษาอันเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยได้หรือไม่ เป็นต้น นอกจากนี้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเหตุสุดวิสัยเป็นบทบาทหน้าที่ของบุคคลและหรือคณะบุคคลใด และเมื่อนักศึกษาขาดสอบแล้ว อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา รวมถึงคณะวิชา มีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการเป็นของบุคคลและหรือคณะบุคคลใด ถึงแม้การปฏิบัติเมื่อนักศึกษาขาดสอบ ด้วยเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะขาดความชัดเจนแน่นอน แต่ถ้าวการขาดสอบนั้นเข้าข่าย ก็มีบทบัญญัติข้อ 45 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2560 บังคับให้คณะวิชาต้องทำการสอบโดยมีกำหนดเวลาชัดเจนแน่นอน แต่สำหรับกรณีนักศึกษาขาดสอบ เนื่องจากไม่เป็นเหตุสุดวิสัย ไม่มีบทบัญญัติใดแห่งข้อบังคับหรือระเบียบกล่าวถึงแต่อย่างใด

3) การเปรียบเทียบระเบียบข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา จากการศึกษาคณะวิชาภายในมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่ามีประกาศคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง แนวทางปฏิบัติตน และข้อห้ามในการสอบของนักศึกษา ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2530 โดยในข้อ 1 ระบุถึงกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถแสดงบัตรประจำตัวนักศึกษา หรือแสดงบัตรอื่น ๆ ที่ออกโดยหน่วยราชการแทน มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาเขียนคำร้องทั่วไปเพื่อขออนุญาตเข้าห้องสอบจากประธานกรรมการดำเนินการสอบ แต่ทั้งนี้มีการระบุเฉพาะกรณีนี้เพียงกรณีเดียวเท่านั้น นอกจากนี้พบว่ามีประกาศคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ วิชาการ 4/ปีการศึกษา 2552 ที่ได้ระบุขั้นตอน วิธีปฏิบัติ และกำหนดระยะเวลาสำหรับการขาดสอบของนักศึกษาไว้ โดยข้อ 1 ระบุว่า นักศึกษาที่ขาดสอบจะยื่นคำร้องขอให้คณะจัดสอบใหม่ โดยจะยังมีสิทธิ์ในการได้รับคะแนนเต็มได้ใน 2 กรณี คือ (1) ป่วยหรือบาดเจ็บจนมีผลทำให้ไม่สามารถเข้าสอบได้ ตามคำรับรองของแพทย์ (2) มีเหตุจำเป็นสุดวิสัย ข้อ 2 นักศึกษาที่ขาดสอบประสงค์จะใช้สิทธิ์ขอสอบ ให้ยื่นคำร้องระบุรายวิชาทุกวิชาที่ขอสอบ พร้อมเหตุผลที่ขาดสอบต่อคณบดี โดยแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ (1) กรณีป่วยให้นำใบรับรองแพทย์จากสถานพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง ที่ระบุเลขที่ใบประกาศวิชาชีพเวชกรรมของแพทย์ผู้ตรวจ โดยครอบคลุมวันเวลาที่นักศึกษาขาดสอบ แสดงและยื่นคำร้องภายในเวลา 3 วันทำการแรกนับถัดจากวันที่หายเจ็บป่วย (2) มีเหตุจำเป็นสุดวิสัยให้ยื่นคำร้องและแสดงหลักฐานจากผู้ปกครอง ครอบครัว หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายในเวลา 3 วันทำการแรกนับถัดจากวันสิ้นสุดเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ขาดสอบ และข้อ 4 คณะไม่ถือการลืมนำ/ เวลา/ สถานที่สอบ การมาสอบผิดวัน หรือมาสาย เป็นเหตุจำเป็นสุดวิสัยตามประกาศนี้ ซึ่งประกาศดังกล่าวนี้มีความชัดเจนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเด็นกรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าในกรณีนอกเหนือจากข้อ 4 เช่น การที่นักศึกษาเข้าสอบผิดห้องสอบ สำหรับรายวิชาเดียวกันซึ่งจัดสอบ

มากกว่า 1 ห้องสอบ ไม่เป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลการศึกษาตามข้อ 4 จะดำเนินการในลักษณะใด เช่น ถือนักศึกษาสอบตก หรือ ให้ทำการวัดและการประเมินผลการศึกษาตามคะแนน เท่าที่นักศึกษาได้รับจากการวัดและประเมินผลด้วยวิธีอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าด้วย การศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2542 ข้อ 17.2 การลาสอบ จะกระทำไดเมื่อนักศึกษาลาป่วยก่อนสอบ ลาป่วยระหว่างสอบ หรือขาดสอบโดยสาเหตุ สุดวิสัย และนักศึกษาได้รับอนุมัติให้ลาสอบได้ เมื่อพิจารณาประกาศมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เรื่อง เกณฑ์ในการประเมินผลการศึกษาของรายวิชาที่ขอลาสอบ พ.ศ.2551 พบว่าข้อ 3 ในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้เข้าสอบตาม กำหนดโดยมีเหตุผลความจำเป็น ให้นักศึกษายื่นคำร้อง ขอลาสอบต่อคณบดีสำนักวิชาที่นักศึกษาสังกัดเพื่อพิจารณา อนุมัติภายใน 5 วันทำการนับตั้งแต่วันที่ไม่ได้เข้าสอบ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วนักศึกษาจะต้องทำการสอบใหม่ ภายใน 10 วัน นับตั้งแต่วันที่ไม่ได้เข้าสอบ หากพ้นกำหนดถือว่าขาดสอบ กรณีที่มีความจำเป็นต้องสอบเกิน 10 วัน ให้อยู่ ในดุลพินิจของคณบดี นอกจากนี้ยังกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการศึกษาในรายวิชาที่ขอลาสอบ ซึ่งปรากฏใน ข้อ 4 โดยมีรายละเอียดดังนี้ ข้อ 4.1 กรณีที่นักศึกษาได้รับอนุมัติให้สอบ ในการสอบกลางภาค และการสอบปลาย ภาค นักศึกษาจะได้รับผลคะแนนสอบไม่เกินร้อยละ 50 ของคะแนนที่นักศึกษาสอบได้ ในการสอบครั้งนั้น ข้อ 4.2 กรณีที่นักศึกษาไม่ได้รับอนุมัติให้สอบหรือขาดสอบ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ ข้อ 4.2.1 ในการสอบกลางภาค นักศึกษาจะได้รับผลคะแนนสอบเป็น 0 คะแนน ในการสอบครั้งนั้น และข้อ 4.2.2 ในการสอบปลายภาค การประเมินผลการศึกษา นักศึกษาจะได้รับสัญลักษณ์ F ในรายวิชานั้น ในประกาศฉบับนี้ได้ให้นิยามเหตุสุดวิสัยไว้ ใน ข้อ 5 ความเป็นเหตุสุดวิสัย ได้แก่ การเจ็บป่วยที่ต้องเข้ารับ การรักษาในโรงพยาบาล หรือบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งให้ความอุปการะทางการเงินหรือบุคคลอื่นที่สำคัญในครอบครัวของนักศึกษา เจ็บป่วยอย่างหนักหรือประสบอุบัติเหตุร้ายแรงจนถึงขั้นต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลหรือเสียชีวิต หรือการ เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ นักศึกษามีสิทธิได้รับการพิจารณาให้ได้รับผลคะแนนสอบตามจริงได้ โดยผ่านความเห็นชอบจาก อาจารย์ผู้สอนและคณบดีสำนักวิชาที่นักศึกษาสังกัดเป็นผู้เสนออธิการบดีเพื่อขออนุมัติเป็นกรณีไป

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2553 ข้อ 34.2 กำหนดไว้ว่าการสอบชดเชยการขาดสอบประจำภาค ถ้านักศึกษาไม่สามารถเข้าสอบด้วยเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ ในดุลพินิจของคณบดีโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชาพิจารณาและให้ปฏิบัติดังนี้ ข้อ 34.2.1 ในกรณีลงทะเบียนเรียนรายวิชานอกคณะที่นักศึกษาสังกัดอยู่ ให้นักศึกษาหรือผู้แทนยื่นคำร้องขอสอบชดเชย ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีที่นักศึกษาสังกัดภายใน 7 วันนับจากวันสอบของรายวิชานั้นเพื่อเสนอต่อคณบดี เจ้าของรายวิชาพิจารณา และข้อ 34.3.2 กรณีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาในคณะที่นักศึกษาสังกัดอยู่ ให้นักศึกษา หรือผู้แทนยื่นคำร้องขอสอบชดเชยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาภายใน 7 วันนับจากวันสอบของรายวิชานั้น เพื่อเสนอต่อ คณบดีพิจารณา

เมื่อเปรียบเทียบกับประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เรื่อง แนวปฏิบัติในการพิจารณาการขอสอบของนักศึกษาที่ขาดสอบกลางภาคและปลายภาค ซึ่งประกาศนี้อาศัยอำนาจตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2557 หมวด 4 การวัดผลและประเมินผลการศึกษา พบว่า การพิจารณาการขอสอบของนักศึกษาให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาระดับคณะ โดยกรณีที่นักศึกษาจะยื่นคำร้องขอสอบได้นั้น ต้องเป็นไปตามข้อ 1 ได้แก่ (1) ต้องเป็นผู้มีรายชื่อในใบรายชื่อเข้าสอบและมีสิทธิ์สอบในการสอบกลางภาคและสอบปลายภาค (2) ต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องขอสอบกลางภาคและปลายภาค (3) กรณีป่วย หรือ ลากตลอด หรือประสบอุบัติเหตุ หรือเดินทางไปปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุจำเป็นสุดวิสัย จนไม่สามารถมาสอบได้ตามกำหนดการสอบของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบและเชื่อถือได้ ทั้งนี้กรณีที่คณะไม่อนุญาตให้สอบ ให้นักศึกษาได้รับคะแนนการสอบเป็นศูนย์

เมื่อพิจารณาระเบียบข้อบังคับสามมหาวิทยาลัยข้างต้น จะพบว่าเหตุของการขาดสอบที่เหมือนกัน คือ การเจ็บป่วยเป็นหลัก โดยที่อาจจะกำหนดแยกต่างหากจากเหตุสุดวิสัย หรือถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย ที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกำหนดว่า บิดามารดา หรือผู้ปกครองซึ่งให้ความอุปการะทางการเงิน หรือบุคคลอื่นที่สำคัญในครอบครัวของนักศึกษาเจ็บป่วยอย่างหนักหรือประสบอุบัติเหตุร้ายแรงจนถึงขั้นต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล หรือเสียชีวิต ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ระบุให้การลากตลอดเป็นเหตุที่สามารถยื่นคำร้องขอสอบของนักศึกษาขาดสอบได้ ส่วนประเด็นอำนาจในการพิจารณาให้ลาสอบและพิจารณาคำร้องขอสอบเป็นอำนาจของคณบดี ยกเว้นมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นอำนาจของอธิการบดีในกรณีให้สิทธิ์นักศึกษาได้รับผลคะแนนสอบตามจริง ทั้งนี้ทุกมหาวิทยาลัยต้องกำหนดให้นักศึกษาต้องนำเอกสารหลักฐานหรือคำรับรองจากผู้ปกครองหรือครอบครัวมาแสดง และทุกมหาวิทยาลัยกำหนดระยะเวลาดำเนินการ รวมถึงกำหนดถึงกรณีที่ไม่ได้รับการพิจารณาให้ลาสอบหรือไม่ให้เข้าสอบ โดยให้นักศึกษาได้รับผลคะแนนเป็นศูนย์หรือให้สอบตกแล้วแต่กรณี แต่อย่างไรก็ตามทั้งสามมหาวิทยาลัย ไม่มีข้อกำหนดหรือบทบัญญัติในระเบียบข้อบังคับใดที่กล่าวถึงกรณีการขาดสอบ เนื่องจากไม่ใช่เหตุสุดวิสัย

ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ต้องอนุวัตระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2560 ทั้งนี้ควรอาศัยประกาศของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นแนวได้ในการกำหนดบทบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเหตุสุดวิสัยและไม่ใช่เหตุสุดวิสัย เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอน รวมทั้งควรนำระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งข้างต้นมาพิจารณาเพื่ออนุวัตระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรให้ครอบคลุมการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

บรรณานุกรม

- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2542). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ว่าด้วย การศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2542, 5 เมษายน 2542
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2534). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2534, 13 กันยายน 2534.
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.(2553).ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2553, 29 พฤษภาคม 2553.
- ภาวิธ ทองโรจน์. (2549). สภาสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา, จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/catalog_h/StdEdu/FormCurr/PavitSpeak.pdf
- ปาลิตา เอกอรุ รัตนา พัฒโน พลอยกนก ขุนชำนาญ สุวัชร อ าพันธ์สุขโข จตุพร จิรันดร ธีภรณ์ นฤมาณ นลินี และอณิกา ทิพย์จำนง. (2553). การศึกษาปัญหาการตอบข้อสอบบรรยายของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา. รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2563). ประกาศคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง แนวทางปฏิบัติตน และ ข้อห้ามในการสอบของนักศึกษา, 5 พฤศจิกายน 2563.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2562). ประกาศคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ วิชาการ 4 ปีการศึกษา 2552, 8 ตุลาคม 2552.
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2551). ประกาศมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เรื่อง เกณฑ์ในการประเมินผลการศึกษาของ รายวิชาที่ข้อสอบ พ.ศ.2551, 7 กุมภาพันธ์ 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2553). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, จาก <https://www.krisdika.go.th/21ocs14>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2557).ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เรื่อง แนวปฏิบัติในการพิจารณาการ ขอสอบของนักศึกษาที่ขาดสอบกลางภาคและปลายภาค, 17 มิถุนายน 2557.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2530). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2530, 31 ธันวาคม 2530.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2559). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2559, 2 มิถุนายน 2559.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร, (2558). ประวัติมหาวิทยาลัยศิลปากร, จาก: <https://www.su.ac.th/th/about-about.php>.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2537). ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการปฏิบัติตนในการสอบของนักศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2537, 15 เมษายน 2537.